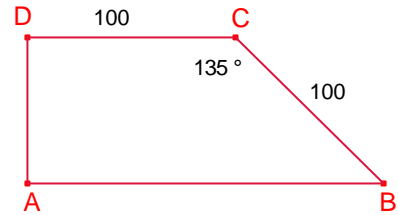

Problemes de geometria per a l'ESO

1.- Siga ABCD un trapezi rectangle com el de la figura tal que $\overline{BC} = \overline{CD} = 100\text{cm}$ i $\angle BCD = 135^\circ$.

Calculeu la mesura de les diagonals $\overline{BD}$, $\overline{AC}$.

García Ardura 82.

Solució:

Siga $\overline{CH}$ altura sobre la base $\overline{AB}$.

$$\angle HCB = 135^\circ - 90^\circ = 45^\circ.$$

Aleshores, el triangle rectangle $\triangle CHB$ és isòsceles.

Aplicant el teorema de Pitàgores:

$$\overline{CH} = \overline{BH} = \frac{\sqrt{2}}{2} 100.$$

$$\overline{AH} = 100.$$

$$\overline{AB} = \overline{AH} + \overline{HB} = 100 + \frac{\sqrt{2}}{2} 100.$$

Aplicant el teorema de Pitàgores al triangle rectangle $\triangle DAB$:

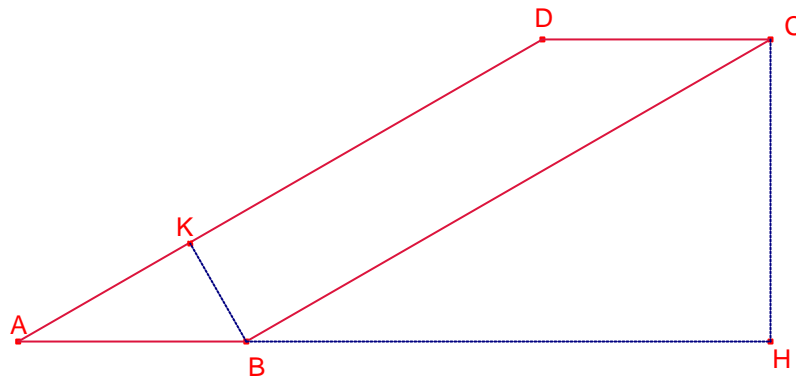
$$\overline{BD} = \sqrt{\overline{AD}^2 + \overline{AB}^2} = \sqrt{\left(\frac{\sqrt{2}}{2} 100\right)^2 + \left(100\left(1 + \frac{\sqrt{2}}{2}\right)\right)^2} = 100\sqrt{2 + \sqrt{2}} \approx 184.78\text{cm}.$$

Aplicant el teorema de Pitàgores al triangle rectangle $\triangle ADC$:

$$\overline{AC} = \sqrt{\overline{AD}^2 + \overline{CD}^2} = \sqrt{\left(100 \frac{\sqrt{2}}{2}\right)^2 + 100^2} = 50\sqrt{6} \approx 122.47\text{cm}.$$

2.- Els costats d'un paral·lelogram mesuren 16cm, 6cm.
La distància entre els costats més allunyats és 8cm.
Calculeu la mesura dels costats que estan més a prop.
García Ardura 83.

Solució:

Siga el paral·lelogram ABCD, $\overline{AB} = 6$, $\overline{BC} = 16$.

Si La distància entre els costats més allunyats és 8, l'altura del paral·lelogram sobre el costat menor $\overline{AB}$ és 8.

Siga $\overline{CH} = 8$ altura del paral·lelogram.

La distància entre els costats més a prop és igual a l'altura del paral·lelogram sobre el costat $\overline{AD}$. Siga $\overline{BK}$ altura del paral·lelogram.

L'àrea del paral·lelogram és:

$$\overline{AD} \cdot \overline{BK} = \overline{AB} \cdot \overline{CH}.$$

$$16 \cdot \overline{BK} = 6 \cdot 8.$$

$$\overline{BK} = \frac{48}{16} = 3\text{cm}.$$

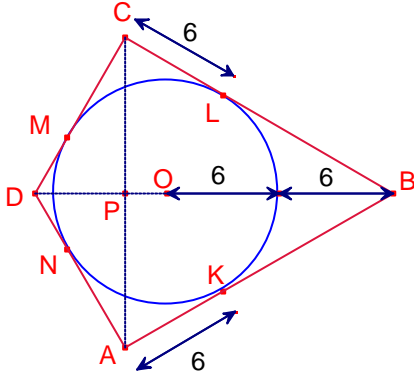
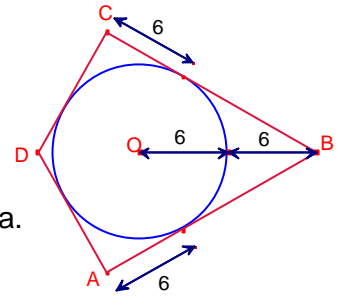
3.- En el següent quadrilàter ABCD calculeu la mesura de les diagonals $\overline{AC}, \overline{BD}$.

García Ardura 85

Solució:

El quadrilàter ABCD està circumscrit a la circumferència de radi 3.

Siguen K, L, M, N els punts de tangència del quadrilàter i la circumferència.

$$\overline{AN} = \overline{AK} = 6, \quad \overline{CL} = \overline{CM} = 6.$$

$$\overline{BK} = \overline{BL}, \quad \overline{DN} = \overline{DM}.$$

$$\text{Aleshores, } \overline{AB} = \overline{BC}, \quad \overline{CD} = \overline{AD}.$$

Els triangles $\triangle BCD$, $\triangle BDA$ són iguals i simètrics respecte del costat $\overline{BD}$.

Per tant, les diagonals del quadrilàter són perpendiculars.

Siga P la intersecció de les diagonals.

Considerem el triangle rectangle $\triangle OLB$, $\angle L = 90^\circ$. $\overline{OL} = 6$.

Aplicant el teorema de Pitàgores:

$$\overline{BL} = 6\sqrt{3}.$$

$$\overline{BC} = 6(1 + \sqrt{3}).$$

Els triangles $\triangle OLB$, $\triangle CPB$, són semblants, aplicant el teorema de Tales:

$$\overline{CP} = \frac{1}{2} \overline{CB} = 3(1 + \sqrt{3}).$$

$$\text{Aleshores, } \overline{AC} = 2 \cdot \overline{CP} = 6(1 + \sqrt{3})$$

Notem que $\overline{OL} = \overline{LC} = \overline{CM} = \overline{OM} = 6$, $\angle OLC = 90^\circ$.

Aleshores, OLCM és un quadrat, $\angle BCD = 90^\circ$.

Els triangles $\triangle OLB$, $\triangle DCB$, són semblants, aplicant el teorema de Tales:

$$\frac{\overline{BD}}{6(1 + \sqrt{3})} = \frac{12}{6\sqrt{3}}, \text{ aleshores, } \overline{BD} = 4(3 + \sqrt{3}).$$

4.- Siga el rombe ABCD tal que l'angle A és agut.

L'altura traçada des de D divideix el costat $\overline{AB}$ en dos segments que mesuren x, y.

Calculeu la mesura de les diagonals del rombe.

Gúsiev 62.

Solució:

Siga $\overline{DH}$ altura del triangle i $x = \overline{AH}$, $y = \overline{BH}$.

Siga M la intersecció de les diagonals.

Els triangles rectangles $\triangle AMB$, $\triangle DHB$ són semblants. Aplicant el teorema de Tales:

$$\frac{y}{2 \cdot \overline{BM}} = \frac{\overline{BM}}{x+y}, \text{ aleshores, } \overline{BM}^2 = \frac{y(x+y)}{2}.$$

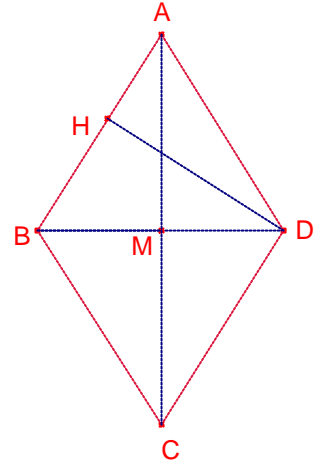
Aplicant el teorema de Pitàgores al triangle rectangle $\triangle AMB$:

$$\overline{AM}^2 = \overline{AB}^2 - \overline{BM}^2 = (x+y)^2 - \frac{y(x+y)}{2} = \frac{(x+y)(2x+y)}{2}.$$

Aleshores les diagonals mesuren:

$$\overline{BD} = 2 \cdot \overline{BM} = 2 \sqrt{\frac{y(x+y)}{2}} = \sqrt{2y(x+y)}.$$

$$\overline{AC} = 2 \cdot \overline{AM} = 2 \sqrt{\frac{(x+y)(2x+y)}{2}} = \sqrt{2(x+y)(2x+y)}.$$

5.- En un quadrat de 6m de costat s'inscriu un rectangle de 8m de diagonal, amb la condició que un dels costats siga paral·lel a una diagonal. Calculeu la seua àrea.
Garcia Ardura 628.

Solució:

Siga el quadrat ABCD, $\overline{AB} = 6$.

Siga el rectangle PQRS, tal que $\overline{PQ}$ és paral·lel a $\overline{BD}$, $\overline{PR} = 8$.

Siga $x = \overline{DS} = \overline{DP}$, aleshores, $\overline{SC} = \overline{CR} = 6 - x$.

Aplicant el teorema de Pitàgores als triangles $\triangle PDS$, $\triangle SCR$:

$$\overline{PS} = x\sqrt{2}, \quad \overline{SR} = (6 - x)\sqrt{2}.$$

Aplicant el teorema de Pitàgores al triangle rectangle $\triangle PSR$:

$$8^2 = (x\sqrt{2})^2 + ((6 - x)\sqrt{2})^2.$$

$$x^2 - 6x + 2 = 0.$$

Resolent l'equació:

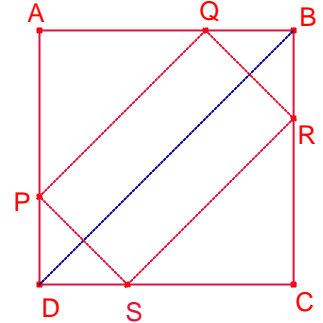
$$x = 3 + \sqrt{7}, \quad x = 3 - \sqrt{7}.$$

Aleshores, l'àrea del rectangle PQRS és:

$$S_{PQRS} = \overline{PS} \cdot \overline{SR} = x\sqrt{2} \cdot (6 - x)\sqrt{2} = 2(6x - x^2).$$

Substituint en les dues solucions de x:

$$S_{PQRS} = 2.$$

6.- Calculeu l'àrea d'un rectangle de 25m de diagonal, sabent que és semblant a un altre de costats 8m i 6m.

García Ardura 631.

Solució:

Siga ABCD el rectangle de diagonal $\overline{AC} = 25$

Siga el rectangle APQR semblant a l'anterior tal que $\overline{AP} = 8$,
 $\overline{AR} = 6$.

Aplicant el teorema de Pitàgores al triangle rectangle $\triangle APQ$:

$$\overline{AQ} = \sqrt{8^2 + 6^2} = 10.$$

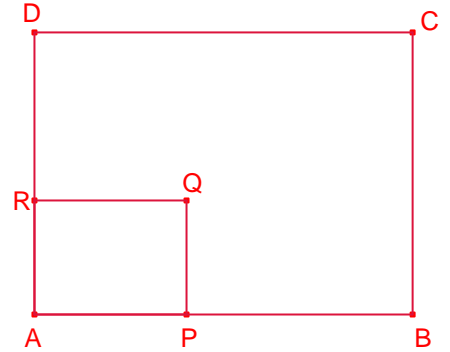
L'àrea del rectangle APQR és:

$$S_{APQR} = 8 \cdot 6 = 48\text{m}^2.$$

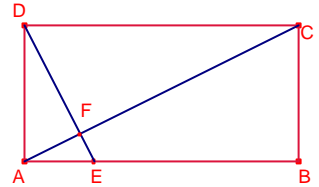
Les àrees de dues figures semblants són proporcionals al quadrat de la raó de semblança, aleshores:

$$\frac{S_{ABCD}}{S_{APQR}} = \left(\frac{\overline{AC}}{\overline{AQ}}\right)^2 = \left(\frac{25}{10}\right)^2 = \frac{25}{4}.$$

$$\text{Aleshores, } S_{ABCD} = \frac{25}{4} S_{APQR} = \frac{25}{4} 48 = 300\text{m}^2.$$

7.- Calculeu l'àrea del rectangle ABCD de la figura, essent la base el doble que l'altura i el punt E correspon a la quarta part del costat $\overline{AB}$ si $\overline{DF} = 6\text{m}$.
García Ardura 630.

Solució:

Siga $x = \overline{AD}$, aleshores, $\overline{AB} = 2x$, $\overline{AE} = \frac{x}{2}$.

L'àrea del rectangle ABCD és, $S_{ABCD} = \overline{AB} \cdot \overline{AD} = 2x \cdot x = 2x^2$.

Els triangles rectangles $\triangle ABC$, $\triangle DAE$ són semblants ja que $\frac{\overline{BC}}{\overline{AB}} = \frac{\overline{AE}}{\overline{AD}} = \frac{1}{2}$.

Aplicant el teorema de Pitàgores al triangle rectangle $\triangle DAE$:

$$\overline{DE} = \sqrt{x^2 + \left(\frac{x}{2}\right)^2} = \frac{\sqrt{5}}{2}x.$$

Siga $\alpha = \angle BAC$, aleshores, $\angle ADE = \alpha$, $\angle AED = 90^\circ - \alpha$.

Aleshores, $\angle AFE = 90^\circ$.

Aleshores, $\triangle AFD$ és un triangle rectangle i semblant al triangle $\triangle DAE$.

Aplicant el teorema de Tales:

$$\frac{\overline{DF}}{\overline{AD}} = \frac{\overline{AE}}{\overline{DE}}.$$

$$\frac{6}{x} = \frac{\frac{x}{2}}{\frac{\sqrt{5}}{2}x}.$$

Resolent l'equació:

$$x = 3\sqrt{5}.$$

Aleshores l'àrea del rectangle ABCD és:

$$S_{ABCD} = 2x^2 = 2(3\sqrt{5})^2 = 90\text{m}^2$$

8.- Sobre els costats d'un hexàgon regular i exteriorment es construeixen 6 quadrats com els de la figura. Els vèrtexs exteriors formen un polígon regular?. Calculeu la proporció entre les àrees de l'hexàgon regular i el dodecàgon.

Solució:

Siga $a = \overline{AB}$ el costat de l'hexàgon regular.
L'angle interior d'un hexàgon regular mesura 120° .
Aleshores, $\angle PAQ = 360^\circ - (120^\circ + 2 \cdot 90^\circ) = 60^\circ$.

Aleshores, el triangle $\triangle APQ$ és equilàter.

Per tant, $\overline{PQ} = \overline{AQ} = \overline{AP} = a$.

$\overline{QR} = \overline{AB} = a$.

El dodecàgon exterior té els costats iguals.

També té els angles iguals, $\angle PQR = 90^\circ + 60^\circ = 150^\circ$.

Aleshores, és un dodecàgon regular de costat a .

L'àrea de l'hexàgon regular és 6 vegades l'àrea del triangle equilàter $\triangle OAB$ de costat a .

Aleshores, $S_{\text{hexàgon}} = 6 \frac{\sqrt{3}}{4} a^2 = \frac{3\sqrt{3}}{2} a^2$.

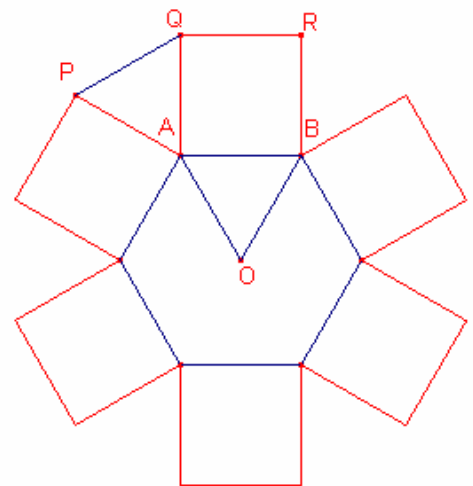
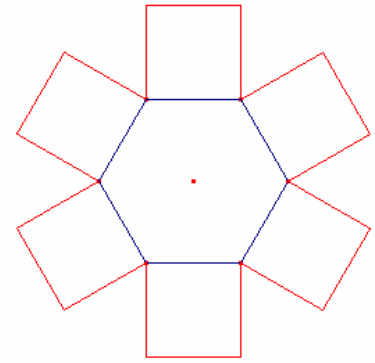
L'àrea del dodecàgon regular és igual a 12 vegades

l'àrea del triangle equilàter $\triangle OAB$ de costat a , més l'àrea de 6 quadrats de costat a .

Aleshores, $S_{\text{dodecàgon}} = 12 \frac{\sqrt{3}}{4} a^2 + 6a^2 = (6 + 3\sqrt{3})a^2$.

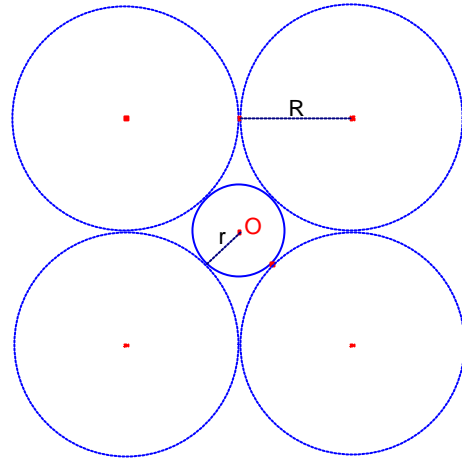
La proporció d'àrees és:

$$\frac{S_{\text{hexàgon}}}{S_{\text{dodecàgon}}} = \frac{\frac{3\sqrt{3}}{2} a^2}{(6 + 3\sqrt{3})a^2} = \frac{3\sqrt{3}}{2(6 + 3\sqrt{3})} = \frac{-3 + 2\sqrt{3}}{2}$$

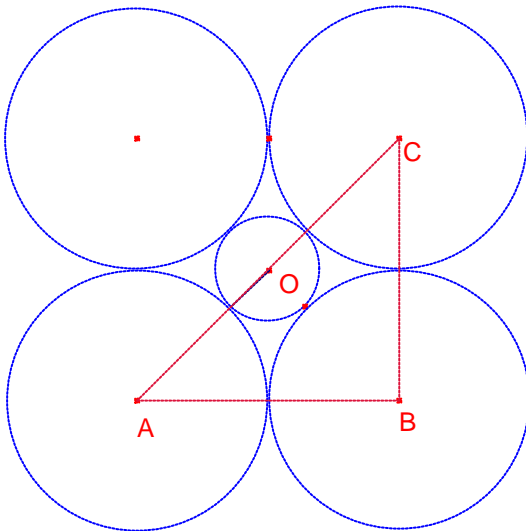

9.- En una circumferència de radi r , volem construir externament 4 circumferències d'igual radi R i tangents dos a dos i tangents a la primera (veure figura). Calculeu la raó entre R i r .

Solució:

Els centres de les 4 circumferències tangents exteriors formen un quadrat. Siguen A, B, C els centres de 3 circumferències exteriors.

Considerem el triangle rectangle $\triangle ABC$.

Notem que $\overline{AB} = \overline{BC} = 2R$, $\overline{AC} = 2R + 2r$.

Aplicant el teorema de Pitàgores al triangle rectangle $\triangle ABC$:

$$(2R + 2r)^2 = (2R)^2 + (2R)^2.$$

$$4R^2 + 8Rr + 4r^2 = 4R^2 + 4R^2. \text{ Simplificant:}$$

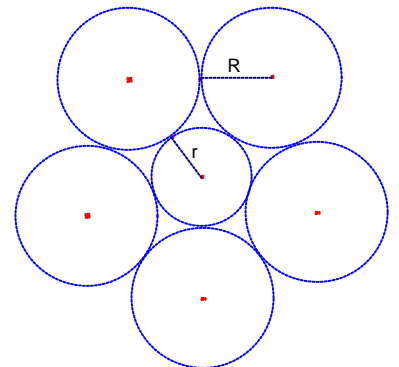
$$R^2 - 2Rr - r^2 = 0. \text{ Dividint la igualtat per } r^2:$$

$$\left(\frac{R}{r}\right)^2 - 2\left(\frac{R}{r}\right) - 1 = 0. \text{ Resolent l'equació en la incògnita } \frac{R}{r}:$$

$$\frac{R}{r} = 1 + \sqrt{2}.$$

Problema:

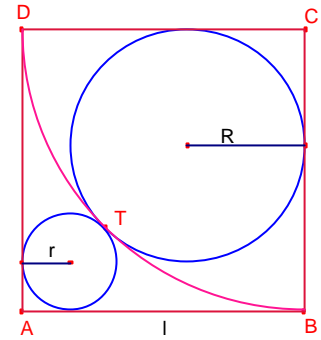
En una circumferència de radi r , volem construir externament 5 circumferències d'igual radi R i tangents dos a dos i tangents a la primera (veure figura). Calculeu la raó entre R i r .

Solució:

$$\frac{r}{R} = \frac{1}{\cos 54^\circ} - 1 = \sqrt{\frac{10 + 2\sqrt{5}}{5}} - 1.$$

10.- Siga el quadrat ABCD de costat l. Siga l'arc BTD de centre C. S'han dibuixat dues circumferències tangents de radis R, r entre elles, tangents a l'arc i cadascuna tangent a dos costats del quadrat (veure figura).
Calculeu el valor dels radis R i r en funció del costat l del quadrat i la proporció entre R i r.

Solució:

Siguen L, M els centres de les dues circumferències tangents.

La recta paral·lela al costat $\overline{AB}$ que passa per M i la recta paral·lela al costat $\overline{AD}$ que passa per L s'intersequen en el punt N.

La recta paral·lela al costat $\overline{AB}$ que passa per L talla el costat $\overline{BC}$ en el punt K.

Aplicant el teorema de Pitàgores al triangle rectangle $\triangle CKL$:

$$\overline{CL} = R\sqrt{2}.$$

$$\overline{CT} = l$$

$$\overline{LT} = R.$$

$$\text{Aleshores, } l = R + R\sqrt{2}.$$

$$\text{Aleshores, } R = \frac{1}{1 + \sqrt{2}}l = (\sqrt{2} - 1)l.$$

$$\overline{LN} = \overline{MN} = l - (R + r).$$

$$\overline{LM} = R + r.$$

Aplicant el teorema de Pitàgores al triangle rectangle $\triangle LMN$:

$$(R + r)^2 = 2(l - (R + r))^2.$$

$$R + r = \sqrt{2}(l - (R + r))$$

$$R + r = \frac{\sqrt{2}}{1 + \sqrt{2}}l = (2 - \sqrt{2})l.$$

$$\text{Aleshores, } r = (2 - \sqrt{2})l - R = (3 - 2\sqrt{2})l.$$

Calculem la proporció entre R i r:

$$\frac{R}{r} = \frac{\sqrt{2} - 1}{3 - 2\sqrt{2}} = 1 + \sqrt{2}.$$

